อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งในคดีสิ่งแวดล้อม

โดย

นางสาววรมน หวังพินิจกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2553

The Prescription of Claim for Civil Remedy in Environmental Cases

By

Miss Woramon Wangpinijkul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Law

Natural Resources and Environmental Law

Faculty of Law

Thammasat University

2010

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะนิติศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาววรมน หวังพินิจกุล

เรื่อง

อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งในคดีสิ่งแวดล้อม

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เมื่อ วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2553

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ _____

(ศาสตราจารย์ประจักษ์ พุทธิสมบัติ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ _____

(รองศาสตราจารย์ ดร. กำชัย จงจักรพันธ์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ _____

(รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ _____

(ศาสตราจารย์ ดร. อำนาจ วงศ์บัณฑิต)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวคิด หลักการกำหนดอายุความ และกฎหมายอายุความทางแพ่งในคดีสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายอายุความทางแพ่งในคดีสิ่งแวดล้อม และศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายอายุความในคดีสิ่งแวดล้อมทั้งในและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดอายุความทางแพ่งในคดีสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่ากฎหมายอายุความซึ่งใช้บังคับอยู่กับคดีสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันยังมีความไม่เหมาะสมกับลักษณะของคดีสิ่งแวดล้อม เนื่องจากตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมโดยตรง มิได้มีการกำหนดอายุความเอาไว้โดยเฉพาะ กรณีจึงต้องนำกฎหมายอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ แต่ด้วยลักษณะพิเศษของความเสียหายในคดีสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างไปจากความเสียหายที่เกิดในคดีแพ่งทั่ว ๆ ไป เพราะในคดีแพ่งทั่วไป ความเสียหายที่เกิดขึ้นจะปรากฏผลของความเสียหายที่เด่นชัดในทันทีที่เกิดการละเมิด แต่ในส่วนของคดีสิ่งแวดล้อม ความเสียหายที่เกิดขึ้นจะมีทั้งความเสียหายที่ปรากฏผลเด่นชัดในทันทีที่เกิดการละเมิดกับความเสียหายที่ไม่ปรากฏผลชัดเจนในทันทีที่เกิดการละเมิด โดยความเสียหายในลักษณะนี้ การปรากฏผลของความเสียหายจะสะสมอยู่ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลานานในการแสดงอาการออกมา เมื่อกฎหมายอายุความมิได้ถือเอาการรู้ผลของความเสียหายมาเป็นเกณฑ์ในการเริ่มต้นนับอายุความ กรณีย่อมจะทำให้เกิดปัญหาขึ้น เนื่องจากแม้จะถือว่าเกิดสิทธิเรียกร้องซึ่งอาจบังคับกันได้ขึ้นแล้ว แต่ผู้เสียหายยังไม่ทราบว่าตนเองได้รับความเสียหายเข้าสะสมอยู่ภายในร่างกายแล้ว การที่อายุความเริ่มต้นนับไปโดยที่มิได้ถือเอาการรู้ผลของความเสียหายมาเป็นเกณฑ์ในการเริ่มต้นนับ ย่อมจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นกับผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อมได้

จากปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยควรจะกำหนดกฎหมายอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งในคดีสิ่งแวดล้อมไว้ใช้โดยเฉพาะ เพื่อที่จะใช้บังคับให้เหมาะสมกับลักษณะของคดีสิ่งแวดล้อมโดยตรง ทั้งนี้ ควรกำหนดให้อายุความเริ่มต้นนับแต่เมื่อผู้เสียหายได้รู้ถึงความเสียหายแล้วมาเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการเริ่มต้นนับของอายุความ

Abstract

The objective of this research is to study the ideas and principles used to determine the proper law and the period of prescription in Environmental Case, including problems and obstacles regarding the law of prescription in Environmental Case. The comparable study of Thai and Foreign law of prescription will be provided in this research for better analysis to find an appropriate way to determine the period of prescription of claim for civil compensation in environmental case in Thailand

According to the research, the law of prescription applied to the environmental case nowadays is not suitable with the characteristic of environmental case. In order to determine the period of prescription in environmental case, the provision of the period of prescription in Civil Code will be applied. This is because of the lack of any specific provision as to the period of prescription in the National Encouragement and Preservation of the Quality of an Environment Act B.E. 2535 – a model law of the law of environmental dispute in Thailand. Because the damage received by the injured person in environmental case is unique and different from the damages received by the injured person in tort claim, the application of the law of prescription in the Civil Code to environmental case is somewhat inappropriate. In tort action, the effect of the wrongful act will be apparently seen suddenly after such an act occurs; however, in environmental claim, the effect of the wrongdoing will be both apparent and latent. With regards to the latent effect, the effect of the wrongful act will take long time, which could be years, to appear to the injured person. As a result, since the law of the prescription in the Civil Code does not use the perception of the effect of the wrongful act as a measure to begin to run the period of the prescription, in case of a latent effect, the injured person is not able to know that he/she is suffering from the wrongful act; thus he/she cannot know that the period of the prescription starts to run and eventually if the effect occurs after the period of the prescription expire, he/she will lose the chance to bring a case to the court. That brings injustice to the injured person in environmental case.

To solve the problem, I would like to propose the solution which is that we should establish a specific law regarding the prescription of a claim for civil compensation in environmental case due to the uniqueness of the characteristic of the effect of wrongful act in environmental claim. In this research, I would like to suggest that, as one condition for the period of prescription in environmental suit to start to run, it should begin to run only when the injured person knows the effect of the environmental wrongdoing.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ประจักษ์ พุทธิสมบัติ ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร. กำชัย จงจักรพันธ์ และท่านอาจารย์รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านอาจารย์ทุกท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อเสนอแนะ ชี้ข้อบกพร่องในการเขียนวิทยานิพนธ์ และให้ข้อมูลในประเด็นวิเคราะห์ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ดียิ่งขึ้นและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อท่านอาจารย์ศาสตราจารย์ ดร. อำนาจ วงศ์บัณฑิต ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านอาจารย์ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้โอกาสผู้เขียนได้เข้าพบ ให้คำแนะนำและคำปรึกษาในทุก ๆ เรื่องมาตั้งแต่เริ่มแรกในขั้นที่ยังเป็นหัวข้อจนพัฒนาขึ้นมาเป็นวิทยานิพนธ์ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องแนวความคิด ข้อมูล ลักษณะการเขียนที่ถูกต้อง และยังได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องในเรื่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดเป็นผลสำเร็จได้ในท้ายที่สุด

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อท่านอาจารย์ทุก ๆ ท่านในคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านกฎหมาย และให้โอกาสผู้เขียนได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีจนจบระดับปริญญาโท

ผู้เขียนขอขอบคุณ พี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านสิริกาญจน์ ศรศิลป์ สำหรับความช่วยเหลือในส่วนที่เป็นภาษาต่างประเทศ ผู้เขียนขอขอบคุณสำหรับความช่วยเหลือที่มีให้กันเสมอมา

ที่สำคัญที่สุด ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงด้วยความสำนึกในพระคุณต่อบิดา นายประพันธ์ หวังพินิจกุล และมารดา นางสุภาภรณ์ หวังพินิจกุล รวมทั้งญาติพี่น้องของผู้เขียนทุกท่านที่ให้โอกาส กำลังใจ กำลังทรัพย์ ให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาถึงระดับปริญญาโท อีกทั้งยังคอยเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ว่ากล่าวตักเตือน และชี้นำให้ทำแต่สิ่งที่ดีงามตั้งแต่ยังเป็นเด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่

สุดท้ายนี้หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะก่อเกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ขอให้คุณความดีที่เกิดขึ้นตกแก่ท่านทั้งหลายที่เอ่ยนามถึงข้างต้น แต่หากมีข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียน

ขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และขออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งปวงโปรดจงดลบันดาลให้ทุกท่านและครอบครัวมีสุขภาพที่แข็งแรง ประสบแต่สิ่งที่ดีงามและเจริญรุ่งเรืองสืบไป

วรมน หวังพินิจกุล

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2553